

Udskriftsdato: 19. december 2025

KEN nr 9427 af 17/05/2016 (Gældende)

**Ankestyrelsens principafgørelse 18-16 om mellemkommunal refusion -
ubegrundet hjemgivelse - oplysningsgrundlag - mangler ved
sagsbehandlingen - fælles forældremyndighed - hjemgivelsesperiode**

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: 2015-2211-30305

Ankestyrelsens principafgørelse 18-16 om mellemkommunal refusion - ubegrundet hjemgivelse - oplysningsgrundlag - mangler ved sagsbehandlingen - fælles forældremyndighed - hjemgivelsesperiode

Resumé:

Efter retssikkerhedsloven har en opholdskommune ret til refusion, når et barn eller en ung bliver anbragt uden for hjemmet som følge af en tidligere opholdskommunes beslutning om hjemgivelse, når det er åbenbart, at beslutningen om hjemgivelse var ubegrundet.

Efter serviceloven skal anbringelser af børn og unge under 18 år ophøre, når formålet er nået, når de ikke længere opfylder deres formål, eller når den unge fylder 18 år.

Kommunen skal ved en sag om hjemgivelse tage stilling til, om anbringelsesgrundlaget ikke længere eksisterer. En afgørelse om hjemgivelse, der ikke belyser, at der ikke længere er et anbringelsesgrundlag, er ubegrundet. Væsentlige mangler ved sagsbehandlingen om hjemgivelse, herunder et utilstrækkeligt oplysningsgrundlag, vil betyde, at hjemgivelsen ikke har været korrekt.

En anbringelse uden for hjemmet er den mest omfattende af servicelovens foranstaltninger over for et barn eller en ung, der har behov for særlig støtte. Kommunens beslutning om både at anbringe og at opretholde anbringelsen skal være begrundet med, at netop denne foranstaltning er af væsentlig betydning for barnets eller den unges trivsel.

En afgørelse om hjemgivelse skal være begrundet relevant i forhold til forældremyndighedsindehavernes ressourcer

En kommunes sagsbehandling i forbindelse med parternes ønske om hjemgivelse, skal derfor afspejle, at der er indhentet de nødvendige oplysninger om og foretaget den nødvendige udredning af den aktuelle status på anbringelsesgrundlaget. På baggrund af dette materiale skal kommunen foretage en faglig vurdering af, om barnets eller den unges trivsel og udvikling fremover i det væsentlige vil kunne varetages af forældremyndighedsindehaveren.

En anbringelse iværksat som et ophold på efterskole må antages at være begrundet med den unges og forældremyndighedsindehavernes særlige forhold og relationen mellem den unge og forældremyndighedsindehaverne. En hjemgivelse i forbindelse med den unges bortvisning fra efterskolen skal derfor være begrundet i forhold til disse forhold.

Når kommunen vurderer, at foranstaltningen ikke bør bringes til ophør

Den anbringende kommune har mulighed for at opretholde og gennemtvinge anbringelsen i stedet for at lade den unge blive hjemme hos forældremyndighedsindehaver, hvis kommunen vurderer, at anbringelsesgrundlaget fortsat er til stede.

Når kommunen vurderer, at anbringelsen ikke længere opfylder sit formål

Hvis en ung ikke profiterer af opholdet på et konkret anbringelsessted, må kommunen vurdere, hvilke andre anbringelsesmuligheder, der foreligger. En hjemgivelse kan ske, når målet med anbringelsen er nået, eller når anbringelsen ikke længere opfylder sit formål. En afgørelse om hjemgivelse, fordi anbringelsen ikke længere opfylder sit formål, må derfor begrundes i forhold til kommunens og lovens samlede muligheder.

I tilknytning til en afgørelse om hjemgivelse, skal handleplanen revideres

Revisionen af barnets eller den unges handleplan kan omfatte en beskrivelse af uddannelsesforløb, men skal især vedrøre det videre forløb, det vil sige en plan for blandt andet eventuelle nødvendige tiltag, der skal støtte barnet, den unge eller familien i tiden efter anbringelsen.

En hjemgivelsesperiode har til formål at sikre en skånsom og planlagt hjemgivelse af barnet eller den unge. Hjemgivelsesperioden skal derfor ligge forud for anbringelsens ophør.

En anbringelse ophører, hvis barnet eller den unge tager ophold sammen med forældremyndighedsindehaveren

Hvis kommunen ikke benytter servicelovens muligheder for at gennemtvinge en fortsat anbringelse, ophører anbringelsen, hvis barnet eller den unge tager ophold sammen med forældremyndighedsindehaveren.

En afgørelse om, at et barn eller en ung skal være anbragt uden for hjemmet skal være virksom, ellers bortfalder den.

Kommunen skal dog også i denne situation træffe afgørelse om hjemgivelse og hjemgivelsesperiode. Det vil sige, at kommunen skal forholde sig til, om formålet er nået, eller anbringelsen ikke længere opfylder formålet. En vurdering af at anbringelsen ikke længere opfylder sit formål, skal foretages på grundlag af lovens samlede muligheder for anbringelse.

En hjemgivelse, der ikke er begrundet relevant, kan danne grundlag for et refusionskrav

I tre konkrete sager ændrede Ankestyrelsen kommunens afgørelser, så der var ret til refusion for udgifterne ved den nye anbringelse, da sagsbehandlingen i tilknytning til hjemgivelse ikke afspejlede, at kommunen havde taget stilling til om anbringelsesgrundlaget fortsat var til stede.

I **sag nr. 1** fremgik det ikke, at kommunen havde taget stilling til, om anbringelsesgrundlaget fortsat var til stede. Konkret forelå der ingen nye oplysninger om en ændring i faderens evne til at varetage forældrerollen, ligesom der ikke var oplysninger, der underbyggede, at den unges behov kunne dækkes i hjemmet. Ankestyrelsen ændrede på denne baggrund kommunens afgørelse om ret til refusion for genanbringelsen.

I **sag nr. 2** var der ikke oplysninger om ændrede forhold, og der var således ikke dokumentation for at anbringelsesgrundlaget ikke længere var til stede. I den konkrete sag var den unge anbragt på og bortvist fra to efterskoler, der forelå ingen oplysninger om hans særlige behov og der var ikke foretaget en nærmere vurdering af, om faderen i hjemmet ville kunne skabe de rammer, som den unge havde brug for og som efterskolerne ikke kunne etablere. Anbringelsen ophørte, da den unge tog ophold hos faderen, der havde del i forældremyndigheden. Ankestyrelsen ændrede på denne baggrund kommunens afgørelse om ret til refusion for genanbringelsen.

I **sag nr. 3** forelå der ikke oplysninger om, at anbringelsesgrundlaget ikke længere var til stede eller at det ikke kunne nås. I den konkrete sag afviste den unge at samarbejde om fortsat anbringelse og kunne ikke motiveres verbalt til at vende tilbage til anbringelsesstedet, men kommunen havde ikke vurderet sagen i forhold til alle lovens muligheder. Der var tale om en anbringelse uden samtykke, og kommunen havde derfor magtmidler til at gennemføre den, hvis det var relevant. Anbringelsen ophørte, da den unge tog ophold hos forældremyndighedsindehaveren uden at kommunen benyttede sig af mulighederne for en tvangsmæssig opretholdelse. En eventuel hjemgivelsesperiode skal ligge forud for den faktiske hjemgivelse. Ankestyrelsen ændrede på denne baggrund kommunens afgørelse om ret til refusion for genanbringelsen.

Lovgivning:

Lov om retssikkerhed og administration på det sociale om område - lovbekendtgørelse nr. 1052 af 8. september 2015 - § 9 c, stk. 5

Lov om social service – lovbekendtgørelse nr. 1284 af 17. november 2015 - § 68

Afgørelse:

1. Baggrund for at behandle sagerne principielt

Ankestyrelsen har behandlet sagerne principielt for at afklare hvilken betydning, det har for et krav om mellemkommunal refusion ved genanbringelse af et barn, at sagsbehandlingen i forbindelse med hjemgivelsen var mangelfuld.

2. Reglerne

Lov om social service § 68 fastslår, hvilke sagsbehandlingsskridt, der skal foretages i tilknytning til en anbringelses ophør.

Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område § 9c, stk. 5, fastslår, at der er ret til refusion, hvis et barn genanbringes som følge af en tidligere opholdskommunes åbenbart ubegrundede beslutning om hjemgivelse.

3. Andre principafgørelser

Gældende

Følgende principafgørelser er brugt ved afgørelsen og gælder stadig:

25-12: Et barn, der var frivilligt anbragt af B kommune, blev hjemgivet til forældrenes nye opholdskommune A. A kommune havde ikke ret til refusion fra B kommune af udgifterne til de omfattende støtteforanstaltninger i hjemmet.

Ankestyrelsen lagde vægt på, at støtte i eget hjem til et barn ikke kunne sidestilles med ophold i et anbringelsessted for børn og unge, da opsamlingsbestemmelsen i retssikkerhedslovens regler om mellemkommunal refusion ikke længere omfattede anbringelsessteder for børn.

R-5-08: Der forelå ikke oplysninger om, at der var sket ændringer i forholdene, så der ikke længere var grundlag for en anbringelse. Hjemgivelsen var derfor ubegrundet.

Ankestyrelsen har ikke andre principafgørelser på området.

Kasserede

Følgende principafgørelser er kasserede og gælder ikke længere:

C-38-03: Børn og unge-udvalgets afgørelse om fortsat anbringelse af en 8-årig pige uden for hjemmet uden moderens samtykke samt overvåget samvær ansås for bortfaldet ved pigens flytning til morforældrene, hvor moderen også boede. Barnet var herefter at betragte som hjemgivet.

Ankestyrelsen henstillede samtidig, at kommunen snarest tog stilling til det fortsatte behov for foranstaltninger i forhold til såvel pigen som moderen. Praxis er indarbejdet i denne principafgørelse.

R-3-05: Anbringelsesforløbet for et barn, der var anbragt uden for hjemmet, blev anset for afbrudt ved, at barnet tog ophold hos moderen, der havde forældremyndigheden. Der blev lagt vægt på, at opholdet ikke kunne sidestilles med en boform efter retssikkerhedsloven, da der ikke var iværksat massive hjælpeforanstaltninger. Praxis er indarbejdet i denne principafgørelse.

R-5-04: Ankestyrelsen fandt, at en refusionsforpligtelse ikke ophørte i forbindelse med en midlertidig hjemgivelse af et barn, da opholdet i eget hjem trådte i stedet for og kunne sidestilles med ophold på et anbringelsessted for børn og unge. Praxis er præciseret med denne principafgørelse.

4. De konkrete afgørelser

Sag 1: 2015-2211-17361:

Ankestyrelsen har i møde truffet afgørelse i sagen om klage over A Kommunes afgørelse truffet den 18. marts 2015.

Resultatet er

- B Kommune har ret til refusion.

Det betyder, at vi ændrer A Kommunes afgørelse.

Der var enighed på mødet.

Begrundelsen for afgørelsen

Ankestyrelsen vurderer, at afgørelsen om hjemgivelse af NN ikke var begrundet relevant i forhold til baggrunden for anbringelsen, der havde forløbet i 6 år. A Kommune har således ikke dokumenteret, at der er sket væsentlige ændringer i anbringelsesgrundlaget.

Vi er af den opfattelse, at en anbringelse uden for hjemmet er den mest omfattende af servicelovens foranstaltninger over for et barn eller en ung, der har behov for særlig støtte. A Kommunes beslutning om anbringelse og opretholdelse af anbringelsen i 6 år må antages at have været begrundet med, at netop denne foranstaltning var af væsentlig betydning for NNs trivsel.

Vi er ikke enige i A Kommunes begrundelse og vurdering om ophør af anbringelse, da vi ikke finder, at sagen indeholder aktuelle og faktuelle oplysninger, som kan understøtte, at NN skulle hjemgives.

Vi lægger i særdeleshed vægt på, at B Kommune efter hjemgivelsen fra A Kommune genanbragte NN, og at det af anmodning af 26. januar 2015 om refusion fremgår, at der foreligger forældreeneundersøgelse fra 2012, hvoraf det fremgår, at faderen er præget af kronisk stress, som påvirker hans kompetence til at klare emotionel stress, og at hans kognitive funktionsniveau er væsentligt reduceret på næsten alle vigtige delområder.

Yderligere er det i undersøgelsen bemærket, at faderen har sociale, neurologiske og personlighedsmæssige vanskeligheder, der forringer hans forældreene. Om NN er det refereret, at en psykologiskundersøgelse har vist, at hun synes at have visse problemer med at danne tilknytning til andre mennesker, og at hun synes at have et arbejds punkt i forhold til at forlade de ængstelige undvigende tendenser, som hun har.

Vi bemærker, at de nævnte undersøgelser ikke findes blandt sagens akter, og der er heller ingen nyere oplysninger om, at forholdene har ændret sig så afgørende, at faderen nu har tilstrækkelige relevante kompetencer/strategier til at tage vare på NN samtidig med at der er et spædbarn i hjemmet. Tilsvarende er der ikke oplysninger, der underbygger, at NN med de beskrevne psykiske problemer vil kunne fungere og udvikle sig, hvis hun fik fast ophold i hjemmet.

Det er indgået i vores vurdering, at det i forhold til den aktuelle situation frem til hjemgivelsen fremgår, at samværet blev øget til hver anden weekend og ferier, og at det forløb uden problemer, og at faderen gennem et års tid havde levet i rolige harmoniske rammer med sin nye kone. Om NN er det oplyst, at hun ikke ønskede at skifte opholdssted: Hun ville blive på det socialpædagogiske opholdssted XX eller flytte hjem til faderen.

Det er ligeledes indgået i vores vurdering, at det vurderes, at NN på det følelsesmæssige plan skal motiveres mere for at være åben og ærlig med sine følelser, og at hun har brug for guidning, når stærke følelser udspiller sig. Kommunen anfører, at hun er en sårbar pige, men med tilstrækkeligt psykologiske ressourcer til at klare de udfordringer, som en pige i hendes alder normalt står over for. Men at hun bedst møder disse udfordringer i et forudsigeligt ydre miljø med fast struktur og faste rammer.

Om faderen er det i kommunens afgørelse oplyst, at det er vurderingen, at han har arbejdet godt med i forhold til NNs behov, og at han tydeligvis har udviklet sig i perioden oktober 2013- marts 2014. Vi finder ikke, at disse oplysninger kan føre til et andet resultat, da grundlaget for vurdering af NN og faderen ikke fremgår af sagens akter.

Faderens udvikling er således ikke beskrevet nærmere, og den er ikke sammenholdt med forældreevneundersøgelsen i 2012. Der foreligger således ikke dokumentation for, at der er sket en afgørende forbedring af faderens kompetencer.

Det følger af retssikkerhedslovens § 9 c, stk. 5, at en opholdskommune har ret til refusion, når et barn eller en ung får ophold i et anbringelsessted, jf. § 66 i lov om social service, som følge af en tidligere opholdskommunes beslutning om hjemgivelse, når det er åbenbart, at beslutningen om hjemgivelse var ubegrundet.

Vi skal herudover henvise til Ankestyrelsens principafgørelse R-5-08 om ubegrundet hjemgivelse.

Sag 2: 2015-2211-27145:

Ankestyrelsen har i møde truffet afgørelse i jeres sag om klage over A Kommunes afgørelse truffet den 12. februar 2015.

Resultatet er

- B Kommune har ret til refusion for genanbringelsen.

Det betyder, at vi ændrer A Kommunes afgørelse.

Der var enighed på mødet.

Begrundelsen for afgørelsen

Sagsbehandling

Ankestyrelsen vurderer, at anbringelsen ophørte, da NN i foråret 2014 blev bortvist fra efterskolen og blandt andet tog ophold hos sin far, uden at A Kommune valgte at benytte servicelovens muligheder for at gennemtvinge en fortsat anbringelse.

Vi finder, at kommunen i den anledning omgående burde have taget stilling til spørgsmål om hjemgivelsesperiode og revideret handleplanen.

I den sammenhæng skulle kommunen have forholdt sig til den videre indsats i forbindelse med hjemgivelsen til faderen, der havde del i forældremyndigheden. Vi bemærker, at processkemaet, hvoraf side 1 og side 5 er udfyldt, ikke er fyldestgørende.

Kommunen burde endvidere have truffet afgørelse om hjemgivelse, da hjemgivelsen var en realitet.

Refusion

Vi vurderer, at afgørelsen om hjemgivelse af NN ikke var begrundet relevant i forhold til baggrunden for anbringelsen, der stort set havde forløbet siden han var 8 måneder gammel.

Vi er ikke enige i A Kommunes vurdering af, at anbringelsen skulle ophøre fordi NN ønskede at få ophold hos sin far og at begge forældre kunne imødekomme dette ønske, og at anbringelsen på den baggrund ikke var mulig at opretholde, da vi finder, at sagen ikke indeholder tilstrækkelige oplysninger, som understøtter beslutningen om ophør af anbringelse.

Det fremgår af sagen, at forældrene har haft fælles forældremyndighed siden juli 1999, og vi lægger derfor til grund, at kommunen senest ved anbringelsen i plejefamilien i 2000 har taget stilling til, om faren ville kunne varetage omsorgsopgaven.

Vi lægger yderligere til grund, at A Kommune ved den løbende opfølgning i sagen om anbringelsen, der samlet har forløbet i 16 år, har taget stilling til farens ressourcer og forholdene i hans hjem og til om NNs trivsel og udvikling kunne tilgodeses dér, fordi faderens forhold eventuelt var bedret, og han havde udviklet sig til at kunne varetage omsorgsopgaven.

Vi lægger i øvrigt vægt på, at der ikke foreligger oplysninger om, hvilke særlige behov NN havde, men at den børnefaglige undersøgelse fra september 2014 nævner både selvmordsforsøg og et forløb i Psykiatrien.

Efter vores opfattelse er en anbringelse uden for hjemmet den mest omfattende af servicelovens foranstaltninger over for et barn eller en ung, der har behov for særlig støtte. En anbringelse, der var iværksat få måneder tidligere som et ophold på efterskole må antages at være begrundet med den unges og forældremyndighedsindehavernes særlige forhold og relationen mellem den unge og forældremyndighedsindehaverne.

En afgørelse om anbringelse uden for hjemmet træffes over for begge forældremyndighedsindehavere og på grundlag af begge forældremyndighedsindehaveres forhold. En hjemgivelse i forbindelse med den unges bortvisning fra efterskolen burde derfor være begrundet i forhold til disse emner.

Det fremgår af servicelovens § 68, at en foranstaltning efter § 52, stk. 3, skal ophøre, når formålet er nået eller når de ikke længere opfylder deres formål.

Vi finder på baggrund af en samlet vurdering af sagens oplysninger, at A Kommune ved parternes ønske om hjemgivelse ikke har redegjort for grundlaget for vurderingen af, at anbringelsen ikke kunne opretholdes. Kommunens vurdering af, at der ikke længere forelå et anbringelsesgrundlag er således ikke underbygget af faktuelle

oplysninger.

Vi skal i den forbindelse henvise til vores praksis i principafgørelse R-5-08, om at en hjemgivelse er ubegrundet, da der ikke var oplyst om forhold i sagen, der belyste, at der ikke længere var behov for en anbringelse.

Vi finder derfor, at B Kommune har ret til refusion.

Sag 3: 2015-2211-30305:

Ankestyrelsen har i møde truffet afgørelse i jeres sag om klage over A Kommunes afgørelse truffet den 7. januar 2015.

Resultatet er

- B Kommune har ret til refusion.

Det betyder, at vi ændrer A kommunes afgørelse.

Ankestyrelsen har fundet grundlag for at kritisere A Kommunens sagsbehandling. Se nærmere herom under afsnittet om bemærkninger til kommunens sagsbehandling.

Der var enighed på mødet.

På de næste sider kan I læse om begrundelse, retsregler med videre.

Begrundelsen for afgørelsen

Sagsbehandling

Ankestyrelsen vurderer, at anbringelsen ophørte, da NN i august 2013 forlod anbringelsesstedet og tog ophold hos sin mor, og A Kommune afstod fra at benytte servicelovens muligheder for at gennemtvinge en fortsat anbringelse.

Hjælp efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 7 og § 58 forudsætter, at barnet eller den unge (i det væsentlige) ikke opholder sig sammen med forældremyndighedsindehaveren, mens anden hjælp efter servicelovens kapitel 11 kan ydes i hjemmet.

A Kommune forsømte i den forbindelse sine forpligtelser som handlekommune ved ikke straks at revidere handleplanen, træffe udtrykkelig afgørelse om hjemgivelse og orientere bopælskommunen om forløbet.

Vi er opmærksomme på, at A Kommune har lagt til grund, at hjemgivelsen først skete den 1. februar 2014. Dette er ikke korrekt.

Refusion

Vi vurderer, at hjemgivelsen af NN ikke var begrundet relevant i forhold til anbringelsesgrundlaget, og at B Kommune derfor har ret til refusion i anledning af genanbringelsen i juli 2014.

A Kommunes vurdering af, at anbringelsen må ophøre i og med, at NN ikke ønsker den opretholdt og derfor ikke profiterer af den, samt at der måske kunne skabes udvikling via massive foranstaltninger i hjemmet, er således ikke tilstrækkelig.

Vi henviser i den forbindelse til, at NN øjensynlig ikke trivedes på det aktuelle anbringelsessted, men at et andet opholdssted kunne forsøges, og at en anbringelse uden samtykke kan opretholdes mod parternes vilje, og at kommunen har magtmidler til at gennemføre dette, hvis det er nødvendigt.

Med hensyn til vurderingen af forholdene i hjemmet og moderens muligheder for at varetage omsorgen og for at tilgodese NNs særlige behov, foreligger der ikke oplysninger, der dokumenterer, at moderens evne til at tage vare på NN var væsentligt forbedret siden seneste afgørelse om anbringelse. A Kommune ses heller ikke at have forsøgt at belyse forholdene ved at kontakte B Kommune. En iagttagelse om, at moderen tilsyneladende har fundet ro i sin tilværelse underbygger ikke, at forældreevnen er væsentligt forbedret.

Vi lægger vægt på, NN havde været anbragt uden for hjemmet i en årrække og at Børn- og Ungeudvalget i september 2012 opretholdt beslutningen med henvisning til moderens utilstrækkelige omsorg for ham og hans adfærds- og tilpasningsproblemer. I afgørelsen fra Børn- og Ungeudvalget var der henvist til en forældreevneundersøgelse fra 2010, hvor det om moderen var noteret, at hun har ADHD, og at hun ikke havde de empatiske evner, der er nødvendige for at kunne drage omsorg for sine børn. Det påpeges, at hendes mønstre var mere rigide end de var i 2002 og psykologen bemærkede, at hun slet ikke kunne anbefale en hjemgivelse.

Vi lægger endvidere vægt på, at NN i maj 2013 truede et yngre barn fra opholdsstedet på livet.

Det fremgår af retssikkerhedslovens § 9 c, stk. 5, at en opholdskommune har ret til refusion efter stk. 1, når et barn eller en ung får ophold i et anbringelsessted, jf. § 66 i lov om social service, som følge af en tidligere opholdskommunes beslutning om hjemgivelse, når det er åbenbart, at beslutningen om hjemgivelse var ubegrundet.

Det fremgår af servicelovens § 68, at foranstaltninger efter § 52, stk. 3, det vil bl.a. sige en anbringelse, skal ophøre, enten når målet er nået, når de ikke længere opfylder deres formål eller når den unge fylder 18 år.

Vi finder, at A Kommune ikke har dokumenteret, at hjemgivelsen er begrundet, da målet for anbringelsen er nået, eller anbringelsen har opfyldt sit formål.

Vi skal i den forbindelse henvise til vores praksis i principafgørelse R-5- 08, hvor vi fandt, at der ikke forelå ikke oplysninger om, at der var sket ændringer i forholdene, så der ikke længere var grundlag for en anbringelse. Hjemgivelsen var derfor ubegrundet.